

Föreningen Bågenholm - Håbolssläkten
50 år
1948 - 1998

I år har vår förening verkat i 50 år. Undertecknad skall här försöka återge några av de viktigaste händelserna, som de kan utläsas ur protokoll och andra handlingar. Huvudsakligen kommer det att handla om de först 20 åren.

Föreningen bildades den 22 augusti 1948 i Gäserud, då ett 75-tal församlade släktmedlemmar enhälligt beslöt att bilda "Släktföreningen Bågenholm - Håbolssläkten". Medlemmar skulle utgöras av ättlingar efter riksdagsmannen Per Persson Bågenholm född 1717, och hans hustru Ingrid Jonsdotter född 1720. Dessa var de då äldsta kända stamföräldrarna. (Ivan Löfgren tabell 2.)

Mötet hade sammankallats av polismästaren Ture K:son Bågenholm (tab. 1321).

Den först styrelsen utgjordes av:

Lantbruksrådet Gösta Bågenholm, Ordf. (tab. 23).

Hemmansägaren Peter Karlsson, Vagne, Vice ordf. (tab. 1361).

Polismästare Ture K:son Bågenholm, Helsingborg, sekr. (tab.1321).

Lantbrukare Magnus Bågenholm, Skuggetorp (tab.18).

Kronojägare Per Bågenholm, (tab. 19).

Lasarettssunderläkaren Bertil Staland, Linköping (tab. 1357).

Suppleanter var: Gymnastikdirektören Nils Bågenholm Hällefors. Ingenjören Carl Bågenholm Varberg, Lantbrukaren Torsten Magnusson Hugeryr som blev kassaförvaltare samt Lantbrukaren Nils Eriksson Ulfbyn.

Revisorer var: Sjuksköterskan Astrid Bågenholm Göteborg samt Banktjänsteman Gösta Karlsson Ulricehamn.

Av ovanstående lever Per Bågenholm, Bertil Staland, Nils Bågenholm och Astrid Bågenholm. Det är okänt om Carl Bågenholm lever.

Programuppläggningsen för detta första släkthemöte var "traditionellt". Man samlades i Håbols kyrka kl 11, där komminister Juhlin hade en "ansläende predikan och från predikstolen i ett älskvärt framfört anförande hälsade släkterna välkomna till hembygden". Efter högmässan samlades deltagarna för kyrkkaffe i Gäserud vid festligt dukade långbord. Där utövade Hembygdsföreningens nitiske ordförande Peter Karlsson i Vagne värdskapet. Han lämnade också på sitt intressanta och livfulla sätt värdefulla glimtar ur gårdens och släktens historia.

Detta första möte kom att på många sätt bli vägledande för många år framöver. Styrelsen fick i uppgift att utarbeta stadgar. Vidare tillsattes ett flertal kommittéer:

Släktkalenderkommittén: - för att insamla och sammanställa upplysningar rörande nu levande släktmedlemmar för intagande i "Släktkalendern".

Genealogkommittén: - med uppdrag att utreda och infordra kostnadsuppgift angående fullföljandet av den genealogiska släktutredningen rörande Bågenholm- och Håbolssläkten (betitlad "Bågenholm"), som verkställdes under mitten av förra århundradet. (Vad som här avses är troligen av Prosten i Väse, Carl Magnus Bågenholm (tab. 20) och hans barn sammanställda uppgifter, vilka bl.a. omnämnes i Anders Lignells klassiska verk "Beskrifning öfver Grefskapet Dal"). Denna kommitté rekommenderades att söka kontakt med redaktör Tage Heimer, Säffle och lantbrukaren Ivan Löfgren, Ärtemark, vilka sedermera kom att utföra ett förtjänstfullt arbete för föreningen.

Krönikekommittén: - med uppdrag att utreda och införskaffa kostnadsuppgift för sammanställning av en släktkrönika, baserad på såväl tillgänglig litteratur som muntlig tradition.

Gårdskommittén: - med uppdrag att utreda och infordra kostnadsuppgift för en sammanställning av en beskrivning över de gårdar som varit eller är i släktens ägo. Denna kommitté rekommenderades också att söka kontakt med Tage Heimer.

Släktfondskommittén: - att utreda förslag till stadgar för en släktfond vars medel skulle användas till uppfostran åt barn till släktmedlemmar som råkat på ekonomiskt obestånd. Medlen har dock aldrig använts härför.

Nämnas kan att årsavgiften bestämdes till 10:-, en avgift som föreningen bibehöll till 1982.

Det första släktmötet avslutades med middag å Bågenholms pensionat i Ed, ett evenemang som höll i sig under ett stort antal år. Som kuriosas kan nämnas att i kallelsen till denna måltid hade deltagarna uppmanats att medtaga ransoneringskort. 2:a världskrigets skugga fanns fortfarande kvar.

Vid släktmötet 1949 avsade sig Gösta Bågenholm vidare styrelseledamotskap och valdes i hans ställe handlanden Sivert Bågenholm, Göteborg (tab. 10). Till föreningens nye ordförande valdes Ture K:son Bågenholm.

I samband med detta släktmöte avtalades med Ivan Löfgren att verkställa vissa kompletterande undersökningar rörande den genealogiska sammanställningen "Bågenholm" och fick för detta arbete ett arvode om 25:- per dag i 14 dagar. I avsikt att underlätta och förbilliga arbetet uppmanades släktmedlemmar i cirkulärskrivelser att inkomma med uppgifter angående släktförhållanden, släkthistoria och foton. Resultatet av dessa uppmaningar var nog tämligen skralt om man får tolka senare påminnelser.

1949 års släktmöte inleddes "traditionellt" med högmässa i Håbols kyrka. Detta förekom fram till och med år 1990 vid alla släktmöten utom ett som var förlagt till en lördag. Efter högmässan nedlade föreningens ordförande Gösta Bågenholm med ett minnestal en krans å Håbolssläktens stammoders - Catharina Bågenholm - grav. Torsten Magnusson uppläste en dagen till ära av kommunalordföranden O. G. Magnusson i Starlanda, Råggård (tab. 1352) författad dikt, vilken här återges.

Vid Catharina Bågenholms grav på Håbols kyrkogård den 7 augusti 1949.

Vår ättestam har vila fått,
i Håbols vigda jord.
I denna vackra bygd de gått
med kraft i verk och ord.

En gång de gick i verksam id -
bröt teg och byggde bo.
Från deras manligt hårda strid
jämt nya skördar gro.

Och fädrens kyrka än står kvar,
som Stam-Mor gav sitt stöd.
De här sitt tack och lov hembar
och smakte livets bröd

Av telningar från denna stam
vår släkt nu samlad står,
och nya plantor träda fram
som släktens unga vår.

På bandet, som vi knöt, giv akt,
sök jämnt här mana fram
en släkt som verksam hedersvakt
omkring vår Ättestam!

Vid 1950 års släktmöte hade föreningens vice ordf. Peter Karlsson, Vagne avlidit. Erinrades om hans synnerliga intresse för slakten och hembygden och i sin krafts dagar verksamme. Han hade starkt ivrat för släktföreningens bildande och att släktens historia skulle bevaras och vara

sanningsenlig. Se vidare artikel om Peter Karlsson i föreningens årsskrift 1987. I styrelsen efter P.K. invaldes Torsten Magnusson (tab 399).

I samband med restaurering av Håbols kyrka 1950 hade förslag uppkommit om att genom frivillig insamling bland släktens medlemmar skänka en inredningsdetalj till kyrkan. Vid 1951 års släktnöte överlämnade efter högmässan föreningens ordf. Ture K:son Bågenholm och vice ordf. Magnus Bågenholm i kyrkans kor en brudkrona av förgyllt silver. Ordf. hoppades att kronan måtte bringa välsignelse över de brudpar som använder den. Brudkronan mottogs av komminister Nathan Svensson och kyrkvärden John Heimer. Kom. Svensson tackade å församlingens vägnar för gåvan, icke enbart för det materiella värdet, utan även för de vackra tankarna och erinrade om sambandet med fädernas kyrka. År 1956 skänktes också en brudkronabok, där kronans brudpar skulle anteckna sina namn.

Vid 1953 års släktnöte redovisade ordf. Ture K:son Bågenholm en historik över den från Gäserud härstammande stamfadern till den Bayerska adliga ätten von Sundahl, kammarrådet hos hertigen av Pfalz - Zweibrücken, Jonas Eriksson Sundahl. Denne Sundahl var äldre broder till Karin Bågenholm (tab 1) som var gift med Per Bryngelsson Bågenholm.

Jonas Sundahl kom under den svenska stormaktstiden till Tyskland som ämbetsman. I Zweibrücken avancerade han till kammarråd, byggnads- och renoveringschef. Många betydande bygnader, slott och kyrkor är verk av Sundahls mästarehand. Under sina äldre dagar, då en del av de svenska besittningarna gått förlorade, kom Sundahl till Stockholm i ett diplomatiskt uppdrag. Han sammanträffade då med sin broder, riksdagsmannen Måns Eriksson i Gäserud efter omkring 50 års bortvaro. Sundahl dog i Zweibrücken den 5 juni 1762 i en ålder av 85 år.

Släktföreningen har alltsedan sin start hyst ett starkt intresse för att "ursprungshemmet" Gäserud bevaras. År 1953 avläts en skrivelse till Gäserudstugans ägare Håbols Hembygdsförening om ett förslag till övertagande för framtida bevarande. Denna fråga hade väckts redan år 1950. Detta har dock aldrig behövt ske, och en släktförening lär inte vara bättre skickad att förvalta sådan egendom än en hembygdsförening. År 1960 beslöts dock om ekonomiska stödåtgärder och 1974 upprättades ett särskilt konto som en underhållsfond för Gäserudstugan. Denna fond skulle sedan byggas på bl.a. med frivilliga avgifter från medlemmarna.

Vid föreningens 10-årsjubileum 1958 sammanfattade ordf. Ture K:son Bågenholm vad föreningen utträttat och betytt under de gångna 10 åren. Bl.a. " - vi ute i förskingringen fått en anknytningspunkt till hembygden - ". Under 1957 och 1958 hade genom ordf. genealog- och släktkalenderkommittéernas arbete färdigställts och tryckts i form av ett par släktutredningar. Dessa kommittéers uppdrag var nu slutfört, varför de upplöstes. Gårds- och krönikekommittéernas arbete skulle dock fortsätta.

Nästa släktnöte inföll 1960 eftersom man vid 1958 års möte beslutat att avhålla dem vartannat år, vilket varit fallet sedan dess. Då hade såväl föreningens ordf. som kassaförvaltare och sekreterare gått ur tiden. Vice ordförande Magnus Bågenholm framhöll vid en parentation att Ture K:son Bågenholm varit initiativtagare till föreningens bildande och sedan starten i många avseenden varit dess drivande kraft. Han hade verkat som ordförande sedan 1949. Torsten Magnusson hade med kunnighet och omsorg fullgjort kassörsskapet från föreningens start och sedermera även ett sekreterarskap. Båda hyste ett starkt släktintresse.

Vid detta släktnöte valdes Magnus Bågenholm till föreningens ordförande, ett uppdrag som han innehade till år 1980, då han avsåg sig detsamma. Till vice ordförande valdes Olle Eriksson (tab. 1394). Han var föreningens ordförande under åren 1980 - 1983, då han hastigt gick bort.

Till kassaförvaltare och sekreterare valdes Gösta Karlsson (tab 1362). Han innehade dessa uppdrag till 1974, då han avsåg sig dem. Gösta Karlsson kvarstod dock i styrelsen till 1984.

Vidare fick vid 1960 års släktnöte Ivan Löfgren uppdraget att upprätta ett släktnöte. Han höll också vid detta tillfälle ett anförande om släktgården Högkil.

År 1961 började föreningen utge en årsskrift under redaktörskap av Gösta Karlsson. Under det närmaste årtiondet kom ganska många av släktgårdarna att bli beskrivna. Detta var ett resultat av gårdskommitténs arbete. Tage Heimer var i allmänhet författare till de publicerade gårdsbeskrivningarna.

Vid släktnötet 1962 rapporterade Ivan Löfgren att han insamlat uppgifter om över 2.000 familjer. Han framhöll att arbetet är mycket omfattande och bad om överseende för om felaktigheter insmugit sig. Porträtt av äldre släktmedlemmar ansåg han borde ingå i den kommande släktnöten.

År 1965 utkom så Ivan Löfgrens släktbok Bågenholm - Håbolssläkten med drygt 2.700 familjer. Äntligen blev det förverkligat, detta stora och omfattande mål som uppsattes vid föreningens bildande. Boken har tryckts om och finns till försäljning hos föreningen. Den får ses som en grundläggande bok för studium eller vidare släktforskning. Det är ju över 30 år sedan boken utkom. Familjesituationer och nya generationer tillkommer förvånansvärt snabbt. Därför saknas personer som idag är under 35 år. Löfgrens verk var ej heller fullföljt i alla släktgrenar p.g.a. av tidsutdräkt och arbetsvolym.

År 1992 utkom ett person- och ortnamnsregister till Löfgrens släktbok. Detta hade tidigare saknats, men nu utarbetats av Bertil Staland.

Till föreningens 20-årsjubileum 1968 skänkte styrelseledamoten Per Wägnergård (tab. 1364) en egenhändigt tillverkad ordförandeklubb i masurbjörk, en gåva för vilken ordf. Magnus Bågenholm framförde ett varmt tack.

Vid detta släktnöte restes också en minnessten å släktgården Högkil efter riksdagsmannen Peter Andersson (tab 1383). Föreningens ordförande omnämnde i ett tal den stora roll som Peter spelat inom det politiska livet och hans insatser för hembygdens utveckling. Han var en stor begåvning och fin personlighet, var givmild och hjälpsam mot sina medmänniskor. I Riksdagen var han en flitig motionär och deltog gärna i debatterna. Han representerade lantmannapartiet och tilldrog sig uppmärksamhet och aktning för sin frisinnaade självständighet, representativa uppträdande och korta kärnfulla inlägg.

Vid högtidsstunden var Dalslands Fornminnes- och Hembygdsförbund representerat genom Disponent Sven Wennberg. Peter Andersson var en av initiativtagarna till Dalslands Fornminnesförening och vice ordf. i den första styrelsen. Han blev också en nära och högt värderad medarbetare till Skansens skapare Artur Hazelius. Avslutningsvis framhöll föreningens ordförande att trakten nu är en avfolkningsbygd och många gårdar ligger öde. Men förr var här en levande landsbygd, - vilket ju styrks av alla berättelser från och om Högkil i gången tid (förf. anm.) -. Med denna minnessten har släktföreningen velat befästa minnet av att här levat och verkat betydelsefulla personer såväl för bygden och Dalsland, som för hela vårt land. En mera utförlig artikel om Peter Andersson och hans gärning finns i föreningens årsskrift 1991 - 92.

År 1992 fick föreningen reviderade stadgar, som innebar en modernisering från äldre uttrycks- och tänkesätt. Släktförening innebär också en juridisk mening, varför detta ersattes med ordet förening. Härigenom blev också föreningen öppen för andra intresserade icke släktmedlemmar. Vidare blev föreningens ändamål, arbetssätt mm. uppdaterade och mera preciserade.

Under 1990-talet har reparationer och upprustning av Gäserudstugan utförts. Föreningen har under åren 1994 - 96 lämnat ekonomiskt bidrag till detta med sammanlagt 20.000:-

När människor uppnått 50 år räknades det förr som en mogen och aktningvärd ålder. Så är det kanske också idag även om åldern kanske inte känns lika hög. Men för att ålderdomssvaghet inte skall slå igenom på verksamheten krävs att ungdomlig kraft tar vid. Detta för att få en kontinuerlig verksamhet i tiden. Liknelsen med människor kan nog överföras på föreningen, dess verksamhet och framtid. Yngre generationer är välkomna att ta aktiv del av verksamheten på sitt sätt inför framtiden.

Olof Bågenholm